

Doc. : GA44/LC44/REP/14/tr

KEİPA GENEL KURULU KIRK DÖRDÜNCÜ OTURUMU

HUKUKİ VE SİYASİ İŞLER KOMİSYONU

RAPOR^{*}

PARLAMENTOLARIN KEİ ÜYE DEVLETLERİNDEKİ KÜÇÜK
İŞLETMELERİN KALKINMALARI İÇİN YASAL DESTEK
SAĞLAMADAKİ ROLÜ

Raportör: Sn. Gheorghe Vlad NİSTOR, KEİPA Romanya
Delegasyonu Başkanı, Komisyon Üyesi

* Metin, Hukuki ve Siyasi İşler Komisyonu'nun Kırk Dördüncü Toplantısı tarafından 8 Eylül 2014 tarihinde Kiev'de değerlendirilmiş ve Kırk Dördüncü Genel Kurul tarafından 9 Aralık 2014 tarihinde Atina'da onaylanmıştır.

I. GİRİŞ

1. Hukuki ve Siyasi İşler Komisyonu, 26 Mart 2014 tarihinde Moskova'da düzenlediği Kırk Üçüncü Toplantısında, KEİ üye devletleri arasındaki bölgesel işbirliğinin güçlendirilmesinde yerel yönetimlerin rolü konulu müzakerenin ardından KEİ üye devletlerindeki küçük işletmeler hususunu ele almaya karar vermiştir.
2. Bu bakımdan, Komisyonun 8-9 Eylül 2014 tarihlerinde Kiev'de tertiplenen Kırk Dördüncü Toplantısı, Aralık 2014'te Atina'da düzenlenecek Kırk Dördüncü Genel Kurul Oturumu'na takdim edilecek Raporu ve Tavsiye Kararını değerlendirmek amacıyla, "Parlamentoların KEİ Üye Devletlerindeki Küçük İşletmelerin Kalkınmaları için Yasal Destek Sağlamadaki Rolü" konusuna ayrılmıştır.
3. Bu Rapor, yerel ihtiyaçları karşılamaları ve aynı zamanda yenilikçi katkıları yapmak amacıyla doğru becerileri, tutumları ve inisiyatifleri geliştiren daha büyük işletmelerin gereksinimlerine hizmet etmeleri dolayısıyla ekonominin başarısı için hayati öneme sahip küçük işletmelere ilişkin gelinen noktayı incelemek üzere tasarlanmıştır. Küçük işletme, rekabetçi pazarda ihtiyaçları arayan ve bunlara hızlıca eğilen etkin bir bileşendir.
4. Raporda; Ermenistan, Azerbaycan, Bulgaristan, Yunanistan, Moldova, Romanya, Rusya, Sırbistan, Türkiye ve Ukrayna ulusal delegasyonlarının yaptığı katkılardan istifade edilmiştir. Ayrıca, KEİPA Uluslararası Sekreteryası tarafından diğer ilgili kaynaklar ve yayınlar aracılığıyla referans materyaller temin edilmiştir.

II. PARLAMENTOLARIN KEİ ÜYE DEVLETLERİNDEKİ KÜÇÜK İŞLETMELERİN KALKINMALARI İÇİN YASAL DESTEK SAĞLAMADAKİ ROLÜ

5. Herhangi bir ülkede ekonominin gelişimi; büyük, orta ve küçük firmalar arasındaki optimum bağıntıyı göz önüne almaktadır. Pazar mekanizmasının temel unsurlarından biri olan küçük işletme, sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın elde edilmesinde kayda değer bir rol oynamaktadır. Küçük işletme, yokluğunda bir ülkenin uyum içinde kalkınmasının mümkün olmadığı, pazar ekonomisinin önemli bir unsurudur. Küçük işletme, ekonomik büyüme hızını, gayrisafı milli ürünün yapısını ve kalitesini büyük ölçüde belirlemektedir.
6. Ekonominin etkili işlemesi, ancak büyük, orta ve küçük firmaların optimum miktarlarında mümkündür. Küçük firmalar, büyük bir sosyoekonomik öneme sahiptir. Uzmanlar, bir ülkenin değişen ekonomik ortama uyum sağlama kapasitesi hususunda küçük işletmelerin gelişmişlik seviyesi üzerinden dahi bir yargıya varmaktadır.
7. Küçük girişimcilik, pazar ekonomisindeki oyuncuların ilgili kanunlarda verilen kriterlere uygun olarak yürüttüğü bir iştir. Küçük işletmelerin sınıflandırmasında pazar ekonomisi öğelerine ilişkin ana kriter, öncelikli olarak firmada istihdam edilen işçilerin ortalama sayısıdır. Çok yaygın biçimde kullanılan kriterler arasında; çalışan sayısı (istihdam edilen işçiler), kayıtlı sermayenin büyüklüğü, varlıkların değeri, ciro (kar, zarar) yer almaktadır. Dünya Bankası'na göre, firmaların küçük veya orta işletmeler olarak tanımlanması adına kabul edilen 50'den fazla kriter bulunmaktadır.
8. Küçük firma, orta veya büyük şirketlerin bazı ekonomik veya diğer nedenler dolayısıyla tercih etmediği ürün ve hizmetlere yönelik ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Ayrıca, küçük işletmeler genellikle kendilerini yenilikçiler olarak teşkil etmektedirler. Örneğin, 20. yüzyılın 61 büyük keşfinden 48 adedi, küçük ve orta ölçekli firmalarda yapılmıştır. Aynı zamanda, küçük şirketler tarafından geliştirilen yeniliklerin % 80-85'i bir veya iki sene içerisinde uygulamaya konmuştur. Ek olarak, küçük girişimcilik, pazar gereksinimlerine

hızlı yanıt; yerel pazarlara yakınlık ve müşterilerin ihtiyaçlarına uyum sağlama biçimi; yüksek seviyede uzmanlaşma; kaynakları geleceğe dönük yönlere doğru seferber etme imkanıyla nitelendirilmektedir.

9. Küçük girişimciliğin gelişim tecrübesini analiz ederken küçük işletmenin; sahiplerinin sayısının artışı ve sırasıyla, demokratik bir toplumun siyasi istikrarının ana garantörü olan orta sınıfın oluşumu; ekonomik açıdan faal nüfusun büyümesiyle gelirlerin artması ve farklı toplumsal zümrelerin refah seviyelerindeki farklılıkların azalması; küçük işletme kendileri için bir kendini gerçekleştirme okulu olan en enerjik, maharetli insanların seçilmesi; özellikle hizmet sektöründe göreceli olarak düşük sermaye maliyetine sahip yeni işlerin yaratılması; kamu sektöründen gelen işçilerin yanı sıra nüfusun sosyal olarak dezavantajlı konumdaki zümrelerin temsilcilerinin istihdamı; becerilerini işyerinde kazanmış, sınırlı eğitim almış işçiler çalıştırmanın avantajını kullanarak çalışanların eğitilmesi; teknolojik, teknik ve organizasyona dair yeniliklerin geliştirilmesi ve uygulamaya konması (küçük şirketlerin risk almaya ve yeni projeleri yürütmeye daha fazla meyilli oldukları rekabetçi bir mücadelede hayatta kalmaya çalışmak); büyük şirketlerin üretim verimliliğinin, başlıca şirketler tarafından çok önemli sayılmayan yeni pazarlara girerek dolaylı olarak canlandırılması (sık sık küçük işletmelerin içerisinde bazı büyük şirketler, ayrıca en ileri yüksek teknoloji endüstrileri ve üreticileri doğmaktadır); rekabetçi bir ortam yaratılması; kullanılmayan maddi, mali ve doğal kaynakların seferber edilmesinin yanı sıra bunların verimli kullanımı gibi bazı avantajlara sahip olduğu vurgulanabilmektedir.
10. Küçük işletmenin gelişimi; ayrıca rekabetçi medeni pazar ilişkileri; mal, iş ve hizmetlerin çeşitlendirilmesi ve kalitelerinin iyileştirmesi; ekonomideki yapısal değişikliklerin teşvik edilmesi; üretimin kalkınması adına nüfusun kişisel fonlarının dahil edilmesi; yeni işlerin yaratılması, istihdam seviyesini düşürülmesi; yeteneklerini su yüzüne çıkaran insanların yaratıcı becerilerinin daha verimli kullanımı, çeşitli halk sanatlarının ve el sanatlarının gelişimi; nüfusun bazı zümrelerinin iş sürecine müdahil olma; firma, şirket sahiplerinden oluşan bir sosyal zümrenin ortaya çıkması; bilimsel ve teknik ilerlemenin şiddetinin artması; yerel hammadde kaynaklarının ve büyük endüstri şirketlerinin atıklarının gelişmesi ve kullanılması; büyük firmaların faaliyetlerinin, imalat ve ekipmanlarının parça ve bileşenlerinin tedariki vasıtasıyla iyileştirilmesine katkıda bulunması; bir devleti düşük karlı ve kar edilemeyen firmalardan, onları kiralayarak ve satın alarak kurtarma gibi meselelere başarılı bir şekilde eğilinmesine de katkı sağlamaktadır.
11. Bölgedeki ekonomik yenilenmeye yeni bir dinamizm kazandırma adına ihtiyaç duyulan ortak eylem çerçevesini çizen bir yol haritası sunan Gelişmiş KEİ Ortaklığına yönelik KEİ Ekonomik Gündemi, KEİ bölgesindeki küçük ve orta ölçekli firmaların sürdürülebilir gelişimlerine destek verilmesine özel bir önem atfetmektedir. Gündem'in 9. Hedefi şunları gerektirmektedir: 1. Hem ulusal hem uluslararası seviyede adil koşullar yaratarak KOBİ'lerin rekabetçiliğini artırmak ve KEİ Bölgesi'ndeki KOBİ'lerin ihtiyaçları, öncelikleri ve sorunları konusunda düzenli olarak anketler yapmak; 2. Yerel işletmeler ve yabancı yatırımlar için elverişli koşulları teşvik etmeyi amaçlayan KEİ programları geliştirmek; ağ kurmayı, tecrübe ve bilgi birikimi teatisini kolaylaştırmak; genç girişimcilere yönelik eğitim düzenlemek; 3. Yeşil ürünler ve hizmetler üreten KOBİ'lerin finansal erişimlerini teşvik etmek ve desteklemek; 4. Özellikle KOBİ'lerin ihracat kapasitelerini artırarak ve komşu ülkelerle sınır ötesi işbirliğini ve iş ortaklığını teşvik ederek KEİ'ye üye devletlerdeki KOBİ'lerin başka pazarlara erişimlerini iyileştirmek. 5. Üye devletlerdeki KOBİ'lerin açılmalarını kolaylaştıracak somut araçlar olarak yüksek

teknolojiye, yeniliğe, gruplara, endüstriyel teknolojiye ve yazılım parkları ile iş geliştirme merkezlerine odaklanmak ve girişimciliğe, rekabetçiliğe ve KEİ Bölgesindeki büyük şirketlerle işbirliğine yönelik cesaretlendirmek. 6. KOBİ'ler arasında ve üniversite ortamında işbirliğini veya araştırma ve geliştirme kurumlarını teşvik etme amacıyla KEİ Bölgesinde yenilik ve teknoloji için bir destek sistemi geliştirmek; 7. KEİ Bölgesinde KEİ Daimi Uluslararası Sekreteryası'nın koordinasyonu ile güncellenecek olan elektronik işletme sistemini ve KEİ Yenilikçi Veri Bankasını teşvik etmek; 8. Bölgenin ve üye devletlerin KOBİ'lerin kullanımına açık mali kaynaklarından oluşan ve KEİ Yenilikçi Veri Bankası aracılığıyla erişilebilen bir bilgi ağı oluşturmak. 9. "KEİ KOBİ Uzmanı Değişim" programı vasıtasıyla işletmeler arası irtibatı teşvik etmek. 10. KEİ KOBİ'ler için Kalite Ödülü'nün tesisini sonlandırmak.

12. KEİ KOBİ'ler Çalışma Grubu, girişimciliğin canlandırılmasını ve bölgedeki KOBİ'ler arasında işbirliğinin teşvik edilmesini mümkün kılan bir iş ortamı yaratmayı hedeflemektedir. Türkiye Cumhuriyeti Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), bu Çalışma Grubu'nun Koordinatörüdür. İlgili Eylem Planı; üye devletlerin ekonomik ve sosyal gelişimine katkıda bulunmayı, üye devletlerdeki kurumlar ile KOBİ'ler arasında, girişimcilik, teknoloji, yenilik ve enerji verimliliği alanlarındaki teknolojik ve ekonomik işbirliğini artırmayı; KEİ Üye Devletlerindeki KOBİ'lerle iş yapan kurumların kurumsal kapasitelerini güçlendirmeyi; müşterek politikalar belirlemeyi; KOBİ'lerle bağlantılı örgütler ve girişimciler arasındaki bilgi, tecrübe teatisini ve ağ kurulmasını kolaylaştırarak Karadeniz ülkelerindeki girişimcilik ruhunu canlandırmak üzere KEİ üye devletlerindeki KOBİ'ler arasındaki teknoloji ve ekonomi işbirliğine katkıda bulunmayı; girişimcilik kültürünün ve çevresinin geliştirilmesi adına yeni stratejiler ve politikalar tanımlamayı; girişimciliği, Karadeniz ülkelerinde yaymayı ve girişimcileri desteklemeyi hedeflemektedir. Belirli hedefler şunlardır: Bölgesel kalkınma ve sürdürülebilir büyümeyi desteklemek, İş yaratma, gelir üretimi hususlarına katkıda bulunmak, Araştırma ve teknolojinin ticarete dökülmesini desteklemek, Bir bilgi, bilim ve girişimcilik faaliyeti ortamı inşa etmek, KEİ üye devletleri arasında KOBİ'ler alanındaki ülkeler arası işbirliğini artırmak, KEİ üye devletlerindeki hükümet politikalarına dair ve her bir üye devletin ilgili programları çerçevesindeki KOBİ başarı hikayelerine yer veren, yeniliği ve girişimciliği teşvik eden kitapçıklar hazırlamak, KEİ üye devletlerindeki en iyi enerji verimliliği uygulamaları üzerine bir kitapçık yayımlamak.

13. ÇG'nin, KOBİ'ler hakkında 10-11 Ekim 2013 tarihinde düzenlenen son toplantısında, KEİ'nin KEİ Bölgesindeki KOBİ'ler için Kalite Ödülü'nün, Toplam Kalite Yönetimi temel alınarak, tüm KEİ üye devletlerinden nitelikli temsilcilerin meydana getirdiği bir Rekabet Kurulu'yla oluşturulması gerekeceği vurgulanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Delegasyonu, Çalışma Grubu'nun KEİ üye devletlerine yönelik bu tür bir ödül müsabakasının tertiplenmesi kararını alması halinde taslak bir kavram raporu hazırlayarak katkı sağlamaya hazır olduklarını katılımcılara bildirmiştir. KEİ İş Konseyi de Çalışma Grubu'nun bir karar alması halinde sürece katkıda bulunmaya hazır olduklarını ifade etmiştir. Aynı zamanda, katılımcılar yalnız dört üye devletin, Ermenistan Cumhuriyeti, Azerbaycan Cumhuriyeti, Yunanistan Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti'nin KOBİ Sektöründe En İyi Enerji Verimliliği Uygulamaları E-Kitabı'na katkı yaptıklarına dair bilgi almış ve katkıda bulunmayan kalan sekiz üye devleti de E-Kitap formlarını doldurmaya ve 29 Kasım 2013 tarihine kadar Ülke Koordinatörü'ne iletmeye davet etmişlerdir. Katılımcılar, daha önce Yunanistan Cumhuriyeti'ndeki Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Kurumu EOMMEX tarafından hazırlanan ve kapatılan KEİ

Yenilikçi Veri Bankası'nın düzeltilmesinin, kullanılır hale getirilmesinin ve güncellenmesinin gerektiğini ve ilgili yetkililerin Veri Bankası'nın ileride etkinleştirilmesini inceleyeceklerini ifade etmişlerdir.

14. “Aile İşletmeleri ve KOBİ'ler” konulu KEİ Atölye Çalışması, 8-9 Ekim 2013 tarihlerinde, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü Daimi Uluslararası Sekreteryası ile Türkiye'deki Konrad-Adenauer-Stiftung (Vakıf) (KAS) tarafından müştereken tertip edilmiştir. Bu etkinlikte, aşağıdaki sonuçlar ve tavsiyeler ortaya çıkmıştır: Aile İşletmelerinin (Aİ), KEİ üye devletlerinin ekonomilerinin ve daha genel anlamda toplumlarının belkemiği olarak değerlendirildikleri; Aİ'lerin tüm Avrupa firmalarının yaklaşık % 70-80'ini teşkil ettikleri, çalışanların yaklaşık % 40-50'sine tekabül ettiği; Başta mikro ve küçük firmalar olmak üzere çoğu KOBİ'nin, Aİ olduğu ve en büyük bazı Avrupa şirketlerinin de Aİ oldukları. Aİ'lerin çoğu; turizm, tarım ve hizmet sektörü gibi geleneksel sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ'lerdir. AB'de kabul edilen ortak bir Aİ tanımı bulunmamaktadır. Aİ'ler, zaman, çalışma ve para bakımından esneklerdir; uzun süreli düşünceye, istikrarlı kültüre, güvenilir, ahlaklı ve gururlu bir iş davranışına sahip yenilikçi teşebbüslerdir. Bununla birlikte, işte karşılaştıkları zorluklara şüphecilikle yaklaşmaktadırlar, yönetim tarzlarını modernleştirmeye yanaşmazlar. İleri ülkeler de dahil olmak üzere birçok KEİ ülkesindeki Aİ'ler, genellikle hükümetlerin tavır ve desteği hakkında olumsuz görüşe sahiplerdir. Aİ'lerin çoğunluğu, hükümetlerin Aİ'lerin önemini farkında olmadıklarını hissetmektedir. Aİ'lerin ekonomi ve toplum için teşkil ettiği değere istinaden araştırma ve genel bir anlayış eksikliği mevcuttur. Aİ'lerin haleflik yönetiminin yanı sıra işletme transferleri, mevcut Aİ'lerin uzun vadede hayatta kalmaları karşısında zorluk çıkarmaktadır. İşletme transferlerinin başarısızlıklarının başlıca nedenleri, dikkatli planlamanın olmaması ve bu süreçteki katı vergilendirme politikalarıdır. KEİ üye devletlerindeki Aİ'lere ilişkin güvenilir istatistik bulunmamaktadır. Atölye Çalışmasındaki tavsiyeler aşağıdaki gibidir: Hükümetler, KEİ üye devletlerindeki Aİ'lerin yasal tanımını yapmalı ve mevcut şirket ve KOBİ kanunlarıyla uyumlulaştırmalıdır. Aİ'leri tanımlarken üç temel ayak; aile, işletme ve mülkiyet dikkate alınmalıdır. Hükümetler, KEİ üye devletlerinde sürdürülebilir Aİ'lerin oluşmasına katkıda bulunma amacıyla eğitim sisteminin tamamında girişimcilik anlayışını teşvik etmelidir. KEİ üye devletlerindeki mesleki eğitim sistemini modernleştirme konusuna hususi bir özen gösterilmelidir. Hükümetler, Aİ'lere ilişkin ulusal istatistiklerini iyileştirmelidir. Özellikle iş planlama, muhasebe, pazarlama ve işletme konularındaki ücretsiz eğitim kursları, Aİ'lerin daha fazla gelişmeleri adına önemli rol oynamalıdır. Hükümetler, Aİ'ler için daha elverişli bir ortam yaratmak üzere şirketler kanununun basitleştirilmesi, bürokrasinin azaltılması, vergilendirmenin hafifletilmesi ve özellikle başlangıç aşamasındaki Aİ'lere mali kaynaklar sağlanması gibi tedbirler almayı düşünmelidir. Hükümetler ve ulusal yönetimler, yerel ve bölgesel grupların gelişimini, özellikle çapraz olarak çoğalmalarını sağlayarak teşvik etmelidir. Hükümetler, akademisyenler ve Aİ'ler arasındaki yenilikçi projeleri teşvik etmelidir. Hükümetler, KOBİ politikası geliştirirken Aİ'leri de geliştirmelidir. Sivil toplum, Aİ'lerin, özellikle ulusal seviyedeki çıkarlarını temsil etme konusunda cesaretlendirilmelidir. Medya ve kamu kuruluşları, gerektiğinde Aİ değerlerinin tanıtımına destek vermelidir. Atölye Çalışmasının katılımcıları, KEİ üye devletlerindeki aile işletmeleri üzerine KAS'ın onayıyla ERENET Bilim Direktörü tarafından gönderilecek ana kurallara dayalı bir kitap çıkarma konusunda mutabık kalmışlardır.
15. Küçük girişimcilik, birçok ülkede olduğu gibi KEİ üye devletlerinde de ekonomik ve toplumsal yaşamda can alıcı bir rol oynamaktadır. Bu bakımdan, küçük işletmenin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi, bölge ülkelerinin hükümetlerinin ana hedeflerinden biri

olarak kabul edilmiştir. Etkili politikalar ve kamu kuruluşları arasında iyi yapılandırılmış koordinasyon ile özel sektörle sürekli diyalog sayesinde küçük işletmelerin bölge ekonomisindeki ve KEİ üye devletlerindeki rolleri de büyümüştür.

16. **Ermenistan Cumhuriyeti'nin** son yıllarda izlediği tutarlı politikanın sonucunda, küçük ve orta ölçekli işletmeler sektörü dinamik bir büyüme kaydetmiştir; bu da ülkenin sosyoekonomik göstergeleri üzerinde genellikle olumlu bir etki yaratmaktadır. 2013 yılında, Ermenistan'da 137.000'den fazla KOBİ mevcuttu; bunlar ülkedeki faal işletme teşebbüslerinin % 98'ini temsil etmekteydi. KOBİ'lerin yüksek faaliyet oranına rağmen KOBİ sektörünün GSYH'deki payı, yaklaşık % 29'dur; bu da GSYH'nin yalnızca üçte birine tekabül etmektedir ve eldeki istatistiklere bakıldığında diğer gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında oldukça düşüktür. Yasama alanında, Ağustos 2000'de Ermenistan Cumhuriyeti Hükümeti, Ermenistan'daki KOBİ'leri Geliştirme Politikası ve Stratejisi Kavramını tasdik etmiş ve Aralık 2000'de, Ermenistan Cumhuriyeti Milli Meclisi, Ermenistan Cumhuriyeti'nin “Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin desteklenmesi” Hakkındaki Kanunu geçirmiştir. Bu kanun, KOBİ'lerin yanı sıra Ermenistan'daki KOBİ'lere yönelik devlet desteğinin de ana hatlarını tanımlanmak üzere kriterler belirlemektedir. Ayrıca, Ermenistan Cumhuriyeti'nin “Ermenistan Cumhuriyeti'nin küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin desteklenmesi hakkındaki kanunun değiştirilmesi ve kanuna ilaveler yapılması” Hakkındaki Kanunu, ayrıntılı bir şekilde hazırlanmış ve Ermenistan Cumhuriyeti Milli Meclisi tarafından Ekim 2010'da kabul edilmişti. Bu Kanun, Ermenistan'daki KOBİ'leri tanımlamak üzere mali kriterlerle birlikte sayısal kriterleri de belirlemektedir. KOBİ kalkınma politikasının Ermenistan'da uygulamaya konulması, diğer daha gelişmiş ülkelerle ve Sovyet sonrası ülkelerle kıyaslandığında uzun bir geçmişe sahip değildir. Şu anda Ermenistan'da, KOBİ'leri desteklemek üzere verimli bir ulusal altyapı ve küçük işletmeleri destekleyecek, hükümet dışı yapılardan oluşan bir sistem bulunmaktadır. Her yıl, Ermenistan'daki KOBİ'lere yönelik desteğin kapsamını büyütme adına yeni mekanizmalar başlatılmaktadır. KOBİ'lerin desteklenmesine yönelik devlet programı çerçevesinde, 2002 yılında “KOBİ Ulusal Gelişim Merkezi” adı verilen Fon kurulmuş ve Ermenistan'daki KOBİ'leri desteklemek üzere tasarlanmış programları uygulamak üzere devlet destek sisteminin ana bileşeni haline gelmiştir. KOBİ sektöründeki olumlu sonuçlara rağmen Ermenistan'daki KOBİ'lerin daha fazla kalkınması, bu sektörün gerçek potansiyelinin sonuna kadar kullanılmaması dolayısıyla nispeten yavaş ilerlemektedir. Diğer engellerin yanında temel sorun, mali kaynak eksikliği ve kredilerdeki yüksek faiz oranlarıdır (ortalama % 18-24). Ayrıca özellikle ülkenin ücra bölgelerinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin karşı karşıya kaldığı diğer önemli sorunların altı şu şekilde çizilebilir: Sınırlı iç pazar; KOBİ'ler için kusurlu bir vergi sistemi; KOBİ'leri destekleyen mevcut altyapının gelişmemiş sistemi; yatırımı çekme sisteminin düşük seviyesi; KOBİ'lerin gelişmelerini sağlayacak etkili finans ve kredi mekanizmalarıyla teknik kaynakların eksikliği; yetersiz seviyedeki iş uzmanlığı / kendi işini yönetme becerileri.

17. **Azerbaycan Cumhuriyeti'ndeki** girişimciliği geliştirmeyi hedefleyen köklü reformların uygulanması ve iş yapmak üzere elverişli ortamın oluşturulması, milli lider Haydar Aliyev tarafından tanımlanan ve daha sonra Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İlham Aliyev tarafından başarılı bir şekilde sürdürülen ekonomi politikasının merkezinde yer almaktadır. Ülkenin sosyoekonomik kalkınmasının şu anda bulunduğu aşamadaki öncelikli görev; kabul edilen devlet programları çerçevesinde başarılı bir şekilde yürütülmekte olan, ülkenin sürekli ve dengeli ekonomik kalkınmasıdır. Özel sektör, doğrudan hedefe yönelik politika çerçevesinde, işletme için elverişli bir koşul yaratarak

başarı elde etme konusunda önemli bir rol oynamayı sürdürmektedir. Son yıllarda, iş ortamının iyileştirilmesine katkıda bulunan en önemli unsurlar, vergi miktarlarının azaltılması ve sosyal sigorta primlerindeki azımsanmayacak indirim olmuştur. Hükümet, 1998 yılından itibaren vergi oranlarında kademeli bir indirim başlatmıştır. Girişimciliğin gelişimi, sürdürülebilir devlet stratejisinin uygulamaya konmasını hedefleyen devlet politikasının önde gelen birimlerinden biridir. Bu politika; ekonominin tüm alanlarındaki ve özellikle öncelikli alanlardaki iş faaliyetine yönelik yasal, organizasyonel ve mali desteği iyileştirmeyi hedeflemektedir. Bu politika, şu anda girişimciliğe devlet desteğine sistematik bir yaklaşımın uygulanmasının yanı sıra girişimciliğe devlet desteğini sağlamak üzere artan verimlilik tedbirlerini teminat almayı öngörmektedir. Bu stratejik yönde ilerlemek adına tutarı tedbirler alınmıştır. Ekonomi ve Sanayi Bakanlığı'na bağlı olarak hareket eden Azerbaycan Hükümeti Girişimcilik Desteği Ulusal Fonu (NFES), 1992 yılında kurulmuştur ve 1993 yılından bugüne kadar 21.400 girişimciye, 130.000'den fazla işin yaratılmasında kullanılan 1,3 milyar Manat (1,6 milyar ABD Doları) değerinde tercihli kredi vermiştir. Fon için öncelikli sektörler; tarım, sanayi, turizm ve altyapıdır. Ana görevler; girişimciliğin geliştirilmesi adına bir mali güvenlik şeması oluşturmak; mali kaynakların katılımı ve etkili kullanımı yoluyla girişimciliğin teşvik edilmesi amacıyla devletin ekonomi politikasının uygulanmasına yardımcı olmak; girişimciliği teşvik etme hedefini taşıyan programlara fon sağlamak; ekonomik kalkınmanın öncelikli alanlarının uygulamaya konulmasına bağlı yatırım projelerine ve programlarına mali yardım sağlamak; Azerbaycan Cumhuriyeti'nde girişimciliğin, sağlıklı rekabetin ve ürün pazarının gelişmesini, yeni işlerin yaratılmasını teşvik eden bölgesel ve sektörel programlar ile yatırım projelerinin hazırlıklarına ve uygulamalarına katılmak; ilgili mevzuat gereğince diğer görevleri yerine getirmektir. NFES'in, ulusal ekonomi politikası öncelikleri kapsamındaki ana faaliyetleri, girişimciliğin gelişimine mali destek ve bilgi desteği sağlamayı ve istihdam seviyesini artırmayı hedeflemektedir. NFES'in girişimcilere yaptığı mali yardım, bankalar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bankalar, Fon'un ayırdığı fonları kendi sorumluluğu altında vermektedir. NFES, genç insanlar ve kadınlar gibi bazı girişimci gruplarına başlangıç fonu sağlamaktadır.

18. **Bulgaristan**'ın küçük ve orta ölçekli firmalara ilişkin mevzuat çerçevesi, Avrupa'daki ve ulusal mevzuata dayanmaktadır. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Hakkındaki Kanun, 2003/361/EC sayılı Tavsiye Kararı'nda verilen KOBİ tanımıyla uyumlaştırılmıştır. KOBİ'ler hakkındaki Kanun, Ekonomi ve Enerji Bakanlığı'nı, KOBİ politikalarını sürdürmesi için yetkilendirmektedir. Şu anda, Bulgaristan'ın 2014-2020 dönemi için tamamen AB'de KOBİ'ler alanındaki hakim politika inisiyatifine -örneğin, Avrupa Küçük İşletmeler Yasası- uyarlanmış bir stratejisi mevcuttur . Strateji, Yıllık bir Program aracılığıyla uygulanmaktadır ve burada verilen tedbirler, Bulgaristan'ın Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan SBA Bilgi Formları adı verilen yıllıklarındaki göstergelerine dayanılarak geliştirilmiştir. Böylece Bulgaristan, hem SBA'yı hem de kendi ulusal stratejisini uygulamaktadır. Bulgaristan, sayısal göstergeler ve diğer AB üyesi devletler ile performans karşılaştırması vasıtasıyla yatay KOBİ politikalarının ilerlemesini izlemeyi mümkün kılması dolayısıyla bu tür entegre bir yaklaşımı benimsemiştir. 2008-2012 döneminde, firma sayısında yaklaşık 30.000'lik (veya % 11) yükseliş gerçekleşmiştir. Yalnızca son yıl içinde endüstri firmalarının sayısındaki düşüş, 320'yi bulmaktadır; özellikle 10 ila 50 çalışanı olan "küçük" işletmelerde artış meydana gelmiştir. En fazla yeni şirketin kurulduğu başlıca üç endüstri sektörü, sırasıyla 549, 516 ve 261 yeni işletmeyle 14., 15. ve 21. sıralarda bulunan, gıda üretimi, konfeksiyon ve metal ürünleri sektörleridir. 2008-2012 döneminde, KOBİ'lerde istihdam, 191.000 kişilik veya yaklaşık yüzde 9,7 oranında bir düşüş kaydetmiştir. İstihdam, yalnızca endüstride 105.000 kişilik

bir düşüş göstermiştir. İstihdam artışı, araştırma ve geliştirme (2008 yılıyla karşılaştırıldığında 2012 yılında istihdamda % 67 oranında artış), film ve TV programlarının yapımı (%82) ve bilgi teknolojisi (%48) gibi bilgi ağırlıklı hizmet sektörlerinde gözlemlenmektedir. 2012 yılında ise aşağıdaki yüksek teknoloji endüstrilerinde firma sayısı, istihdam ve işgücü verimliliği bakımından büyüme kaydedilmiştir: - otomotiv endüstrisi; bilgisayar üretimi, elektronik ve optik ürünler; elektrikli ekipman üretimi; bilgi ağırlıklı hizmet sektörlerine göre: - filmlerin ve TV programlarının yapımı; bilgi teknolojileri; bilgi hizmetleri; araştırma ve geliştirme; Diğer sektörlerde: misafirperverlik; depolama faaliyetleri; maddelerin geri dönüşümü ile atık toplama ve bertarafı; veterinerlik faaliyetleri; pul üretimi. Bulgaristan'daki endüstri firması eksikliği ve KOBİ'lerin perakende sektörüne girmeleri, yabancı üretimli malların ithalatını daha da fazla artırmaktadır. Bulgar ekonomisi, mevcut sektör yapısında dahi büyüme kaydetmiştir. Bulgaristan, ihracat bakımından büyük ölçüde baz metallere ve petrol ürünlerine bel bağlamaktadır. Bununla birlikte, geçtiğimiz dört yılda, makine mühendisliği, metal ürünleri, bilgisayarlar, optik ve elektroniklerin yanı sıra otomobil imalatı; ihracat hacmi, ihracat fiyatları ve işgücü verimliliği bakımından büyüme göstermiştir. Bulgaristan'ın dış ticaretine dair geçerliliğini koruyan veriler, en büyük payın, hammadde ihracatına ait olduğunu açık bir şekilde göstermektedir: 2012 yılı toplam ihracatının % 43,3'ünü hammadde ihracatı oluşturmaktadır. Listedeki diğer bir madde, % 23,3 oranıyla tüketici malları ihracatı ve % 16,7 ile yatırım mallarıdır. Yüksek teknoloji endüstrilerinin ihracatların toplamındaki payı, % 6,1'dir; bu da onu listede petrol ürünlerinin ve baz metal ihracatlarının yanına koyarak çalışan başına ihracat bakımından en büyük üçüncü sektör kılmaktadır.

19. Küçük ve orta ölçekli işletmeler, % 99,9'luk oranla **Yunanistan'daki** işletmelerin büyük çoğunluğunu teşkil etmektedir. Avrupa Komisyonu'nun yakın zamanda yayımlanan 2013 yılı için Küçük İşletmeler Yasası (SBA) bilgi formuna göre bunlar, insan gücünün % 84,8'inin istihdam kaynağını oluşturur ve GSMH'nin % 69'una katkıda bulunmaktadır. Önde gelen bir politika, 2008 yılında oluşturulan ve "Avrupa ekonomisinin omurgası" olarak görülen KOBİ'lere destek adına tutarlı bir eylemler ve tedbirler çerçevesi niteliğinde 2011 yılında revize edilen Avrupa Komisyonu'nun "Küçük İşletmeler Yasası (Small Business Act)" (SBA) inisiyatifidir. SBA dahilindeki eylemler, kamu politikaları yelpazesinin tamamını kapsayan başlıca on adet eksen üzerinde düzenlenmiştir. İlerlemenin arkasında durarak ve girişimciliği ödüllendirerek iş adamlarına ve aile işletmelerine dostane bir ortam sunulması; İflas halinde dürüst iş adamlarına ikinci bir şans taahhüdü; Kuralların, "küçük firmalara öncelik" ilkesine uygun olarak oluşturulması; kamu idaresi yanıt mekanizmasının KOBİ'lerin ihtiyaçlarına yönelik iyileştirilmesi; KOBİ'lerin ihtiyaçlarına yönelik politika araçlarının uyarlanması, kamu sözleşmelerine katılımlarının kolaylaştırılması ve devlet kaynaklarının KOBİ'lere sunduğu imkanların daha iyi bir şekilde kullanılması; KOBİ'lerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması ve ticari işlemlerde zamanında ödemenin arkasında duran hukuki ortamın ve iş ortamının oluşturulması; Tek bir pazar tarafından sunulan fırsatlardan faydalanmaları adına KOBİ'lere destek; KOBİ'lerde her türlü yenilikle birlikte beceri artırmanın teşvik edilmesi; KOBİ'lere, çevreye ilişkin zorlukları fırsatlara çevirmeleri için imkanların sunulması; KOBİ'lerin pazar büyümesinden faydalanmaları adına cesaretlendirilmesi ve desteklenmesi. Sözü edilen çerçeve, henüz mevzuata dönüşmemiştir. Öncelik eksenlerinin maddi gelişimi, Avrupa Komisyonu'nun yıllık SBA bilgi formunda kaydedilmektedir. Ulusal parlamentoların rolü, KOBİ'lerin rekabetçiliğine ilişkin yasal girişimlerin etki değerlendirmesi hususunda önem teşkil etmektedir. Bu bakımdan, 4048/2012 sayılı "Düzenleyici Yönetişim, En İyi Yasama Uygulamaları için İlkeler, Usuller ve Araçlar"

hakkındaki Kanun; yeni mevzuatın ekonomi, toplum, idare ve çevre üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi adına bir çerçeve sunmaktadır. İş ortamının iyileştirilmesine ilişkin olarak; 4072/2012 sayılı “İş ortamının iyileştirilmesi– yeni kurumsal form– ticari markalar – emlakçılar – denizcilik, liman, balıkçılık işlerini ve diğer hükümleri düzenleyen” Kanun; 4262/2014 sayılı “Finans ve iş faaliyetleriyle ilgili ruhsatlama prosedürlerinin basitleştirilmesi ve diğer hükümler” hakkındaki Çerçeve Kanun; 3982/2011 sayılı “Teknik meslekler, imalat sektörü ve ofis parklarıyla ilgili ruhsatlama prosedürlerinin basitleştirilmesi ve diğer hükümler” hakkındaki Kanunu yürürlüğe sokarak girişimciliği teşvik etme hedefiyle, hatırı sayılır bir ilerleme sağlanmıştır. Nisan 2014'te, Yunanistan Yatırım ve Dış Ticaret Ajansı olan “Enterprise Greece”; 4242/2014 sayılı Kanun'la, Yunanistan Devleti'nin, Yunanistan'a yatırımların ve ihracatların teşvikine yönelik, Kalkınma ve Rekabetçilik Bakanlığı'nın denetimi altındaki resmi ajansı olarak kurulmuştur. Hedefi, Yunanistan'ı daha cazip bir yatırım adresi haline getirmek ve uluslararası seviyede bir ticari ortak olmasını sağlamaktır. 2007-2013 döneminde, aşağıdaki AB eşfinansmanlı programlar tasarlanmış ve hayata geçirilmiştir: Yunan bankalarının Yunan KOBİ'lerine kredi vermesini yetkili Bakanlıklarla işbirliği halinde, tavsiye edilen Fonlar vasıtasıyla teminat altına alan Ulusal İş ve Kalkınma Fonu. Yunan KOBİ'lerinin, Yunan devletinin teminatıyla kredi almaları ve imalat, turizm ve hizmet alanlarında ekipman sağlamaları amacıyla Maliye Bakanlığı'nın Avrupa Yatırım Bankası'yla işbirliği sonucunda gerçekleştirilen Devlet Teminatı Tesisi. KOBİ'lerin ihracat alanlarında faaliyet göstermelerini kolaylaştırmak üzere toplam 500 milyon Avro tutarındaki kamu harcaması bütçesiyle, Kalkınma Bankası'nın Avrupa Yatırım Bankası'yla işbirliği sonucunda gerçekleştirilen Ticaret Finansını Güçlendirme Programı. Ayrıca, Yunan KOBİ'lerin finansmana erişimlerini kolaylaştırmak amacıyla aşağıdaki mevzuata yönelik girişimlerde bulunulmuştur: “Stratejik ve Özel Yatırımlar için Kalkınma Dostu Ortamın Oluşturulması” hakkındaki 4146/2013 sayılı Kanun; Kalkınma ve Rekabetçilik Bakanlığı'nın Alman Kalkınma Bankası KfW, Yunanistan Görev Gücü, Avrupa Yatırım Bankası, Avrupa Yatırım Fonu, Avrupa Komisyonu ve özel yatırımcılarla işbirliği sonucundaki inisiyatifiyle Yunanistan Büyüme Enstitüsü'nü kuran 4224/2013 sayılı Kanun.

20. Dinamizm, esneklik ve sunulan fırsatların çeşitliliğiyle nitelendirilen küçük ve orta ölçekli firmalar, **Moldova Cumhuriyeti**'nin toplumsal ve ekonomik kalkınmasında önemli bir oynamaktadır. Moldova Cumhuriyeti'nde, küçük ve orta ölçekli firma sektörü, başlıca iş yaratıcısı ve ekonomik büyümenin itici gücü olarak ülkedeki toplam firma sayısının % 97,4'ünü teşkil etmektedir. Moldova Cumhuriyeti, ulusal ekonominin rekabetçiliğinin teşvik edilmesine katkıda bulunacak reformları aşağıdaki stratejik dokümanlar aracılığıyla uygulama sürecindedir: Ulusal Kalkınma Stratejisi "Moldova 2020"; 2013-2014 Hükümet Faaliyet Programı "Avrupa Entegrasyonu: Özgürlük, Demokrasi, Refah". KOBİ Sektörünün Kalkınma Stratejisi 2012-2020, KOBİ'lerin kalkınmasına dair uzun ve orta vadeli politika çerçevesi sunmaktadır; "KOBİ sektörünün desteklenmesi" hakkındaki 206 sayılı 07.07.2006 tarihli Kanun. KOBİ sektörünün kalkınmasını sağlayacak diğer dokümanlar şunlardır: İstihdam Politikalarına ilişkin Ulusal Strateji 2007-2015; Yatırım Çekme ve İhracat Teşvik Stratejisi 2006-2015; Moldovalı Göçmen İşçilere Ülkeye Geri Dönmeye Teşvik Etmek Üzere Eylem Planı; Moldova-AB Hareketlilik Ortaklığı; Eşitliği Sağlamak için Ulusal Program 2010-2015 vs. KOBİ'lerin gelişmesi, sektörde karşılaşılan şu güçlükler ve engellerden ötürü şu anda gecikmektedir: Girişimciliğe dair bilgi ve danışmanlığa yetersiz erişim; finansmana zor erişim; zayıf girişimcilik kültürü; zayıf iş altyapısı; özel sektör ve kamu sektörü arasındaki zayıf diyalog. Girişimciler, sık sık vergiye bağlı güçlükleri vurgulamaktadır.

Moldova Cumhuriyeti, nispeten düşük vergi oranlarına rağmen KOBİ vergi politikasında düşük verimlilik göstermektedir. Moldova Cumhuriyeti'ndeki mevcut vergi sistemi, KOBİ'lerin yaptıkları yatırımları teşvik etmemektedir. 2013 yılının sonunda, KOBİ'lerin sayısı 50 bin 900 idi ve bu sayı, 2012 yılıyla kıyaslandığında 1.500 firma daha fazladır. 2013 yılında küçük ve orta ölçekli firmalarda çalışan kişilerin sayısı, 298 bin 400'i bularak tüm firma çalışanlarının toplam sayısının % 56,9'una denk gelmektedir. Küçük ve orta ölçekli firmaların bu dönemdeki satış gelirleri, 77.413,2 milyon Ley tutarına veya ekonominin toplam satış gelirlerinin % 33,4'üne ulaşmıştır. Firma başına ortalama çalışan sayısı, 2012 yılında olduğu gibi 2013 yılında da 6'dır. Firmaların, 2006-2013 dönemindeki bölgesel yoğunluk dinamiklerine göre gösterge, 2006 yılındaki 9,9 adet KOBİ'den 2013 yılındaki 14,2 KOBİ'ye doğru hafif bir büyüme kaydetmektedir. Avrupa entegrasyonu beklentileri bağlamında, yeni firmaların kurulmasını ve mevcut olanların desteklenmesini teşvik eden Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Sektörü Kalkınma Örgütü (ODIMM), KOBİ sektörünün sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunma hedefini taşıyan bir dizi faaliyet yürütmektedir: 2010-2015 Ekonomide Hibe Çekme Programı "PARE 1+1", Hükümet tarafından 972 sayılı 18.10.2010 tarihli Kararla onaylanmıştır ve bir iş kurmak veya büyütme isteyen göçmen işçileri hedeflemektedir. Gençlerin Ekonomik Bakımdan Güçlenmesine Yönelik Ulusal Program (PNAET), 664 sayılı 03.06.08 tarihli Hükümet Kararıyla, 18-30 yaş arasındaki genç insanları, girişimcilik faaliyetlerine müdahil etmek üzere başlatılmıştır.

21. 62/2014 sayılı Kanun, **Romanya'daki** Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin kurulmasını ve gelişimini canlandırma hakkındaki 346/2004 sayılı Kanun'u değiştirmekte ve tamamlamaktadır. Makroekonomik düzeyde, küçük ve orta ölçekli işletmeler için dört ana sorun mevcuttur: KOBİ'lerin kritik yoğunluğu; şirketlerin büyüklüğü; sektörel yapı; yeni işletmenin hızlıca yok olması. Mikroekonomik düzeyde, Küçük ve Orta Ölçekli Firmaların geliştirme perspektiflerine dair bir dizi kritik unsur bulunmaktadır: Firmanın uygun şekilde yönetilmesi; işin, öngörülebilir geliştirme perspektifleri göz önüne alınarak sermayeleştirilmesi; firmada yeni teknolojilerin kullanılmaya başlanması ve artan kapasite; yeni firmaların pazara girmelerini durduran ve buna müteakip, varlıklarını sürdürmeleri zor olan şirketlerin pazardan çıkışlarının önünü tıkayan engellerin azaltılması; Girişimci ağının sağlanması ve burada ilgili pazar bilgisinin yayılması; şirketin işlerinin uluslararası alana taşınması. Mevcut strateji, yukarıda sözü edilen sorunların kısmen veya tamamen çözülmesi adına hükümet müdahalesi yollarını belirlemektedir. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin kurulmasını ve gelişimini canlandırmak üzere aşağıda sözünü ettiğimiz bazı özel düzenlemelerin kabulüyle hayata geçirilen kurumsal gayretler: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin kurulmasını ve gelişimini canlandırma hakkındaki 346/2004 sayılı Kanun ve müteakip değişiklikler ve tamamlamalar (62/2014 sayılı Kanun); KOBİ'ler için Ulusal Kredi Teminatı Fonu kurulmasına ilişkin 1211/2001 sayılı Hükümet Kararı; Romanya Karşı Teminat Fonu'nun kurulmasına ilişkin 23/2009 sayılı Acil Hükümet Kararnamesi; küçük firmalar kuran ve geliştiren genç girişimcilere hibe edilen teşviklere ilişkin 6/2011 sayılı Acil Hükümet Kararnamesi; iş faaliyetlerinin izin verilen bireyler, bireysel taahhütler ve aile taahhütleri tarafından gerçekleştirilmesine ilişkin 44/2008 sayılı Acil Hükümet Kararnamesi ve müteakip değişiklikler ve tamamlamalar; küçük ve orta ölçekli firmaların yatırımları için asgari devlet yardımı yapılmasına ilişkin 274/2013 sayılı Hükümet Kararı. KOBİ meselesi, AB'nin ekonomik ve toplumsal Gündeminin merkezinde yer almaktadır. Komisyon Tebliği: "Avrupa Küçük İşletmeler Yasası" - COM (2008) 394 final ile Komisyon Tebliği: "Avrupa Küçük İşletmeler Yasası'nın Revizyonu" - COM (2011) 78 final; KOBİ sektörünü desteklemeyi ve iş ortamını iyileştirmeyi hedeflemektedir. Mevcut

taslak, Küçük İşletmeler Yasası'nın ilkelerini Romanya gerçeklerine uyarlamayı ve şu yollarla aktarmayı hedeflemektedir: Girişimcilerin ve aile işletmelerinin refaha kavuşacakları ve girişimcilik ruhunun ödüllendirildiği bir ortam yaratarak; iflas eden dürüst girişimcilere hızlıca başka bir fırsattan yararlanma fırsatı sağlayarak; KOBİ'lerin finansmana erişimini kolaylaştırarak ve ticari işlemlere ilişkin vadesi dolan ödemeler konusunda destek vermek amacıyla adli ve ticari bir çerçeve oluşturarak; KOBİ'ler içerisindeki yetkinliklerin ve her türlü yeniliğin geliştirilmesini teşvik ederek; KOBİ'leri, AB iç pazarının sunduğu fırsatlardan daha fazla istifade edecek şekilde destekleyerek; KOBİ'lerin çevre zorluklarını fırsatlara dönüştürmesine yardım ederek; KOBİ'leri, pazarların gelişimlerinden faydalanmaları için cesaretlendirerek ve destekleyerek; Kuralları “Önce küçük düşün” ilkesine göre tanımlayarak; Yönetim sistemlerinin, KOBİ'lerin ihtiyaçlarına yanıt verebilmelerini sağlayarak; Kamu yetki araçlarını, KOBİ'lerin ihtiyaçlarına göre uyarlayarak; KOBİ'lerin, kamu ihalelerine katılımlarını kolaylaştırarak ve KOBİ'lere sunulan imkanların, devlet yardımından faydalanmalarını sağlayacak şekilde daha düzgün bir şekilde kullanılması. Romanya'nın uzun vadedeki ekonomik ve toplumsal kalkınma potansiyeli çok yüksektir. İlk etapta, KOBİ'lerin yerel düzeyde geliştirilmesi öngörülmektedir; girişimciler ve KOBİ'ler, mevcut ve öngörülen çerçevedeki iş fırsatlarını, karlı ve yasal bir şekilde Romen toplumunun yararına kullanmaları için cesaretlendirilecek ve harekete geçirileceklerdir. Romanya'da, Ulusal Ticaret Sicil Dairesi tarafından temin edilen verilere göre KOBİ sektörü, 695.492 adet faal şirketten (2012 yılı sonunda) 719.258 adet faal şirkete (2013 yılı sonunda) doğru bir artış göstererek toplam şirket sayısının % 99,72'sini temsil etmektedir. KOBİ'lerin 2.574.306 çalışanı mevcuttur, işyerleri toplamının % 58,94'ünden fazlasını meşgul etmektedir, 644,23 milyar ley değerinde iş hacmine ulaşmaktadır, tüm firmaların iş miktarının % 59'unu temsil etmektedir. % 88'i mikro işletmeler; % 10'u küçük işletmeler; % 1,7'si orta büyüklükteki işletmelerdir. KOBİ'lerin ana faaliyet alanları şunlardır: Ticaret - % 40, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler - % 11; İnşaat -% 7,7; İşleme endüstrisi – % 19,2 Ulaşım - % 7 ; Oteller ve restoranlar - % 6,6. Girişimcilerin yaşlara göre dengeli bir dağılımı bulunmaktadır: % 25'ini, 35 yaş altı genç insanlar; % 33'ünü, 36 ve 45 yaşları arasındakiler; % 22'sini, 46 - 55 yaşları arasındakiler; % 20'sini, 56 yaş üstü oluşturmaktadır. Yukarıda sözü edilen veriler, KOBİ'lerin ulusal ekonomideki önemini ifşa etmektedir. Ülkenin orta vadedeki ekonomik kalkınmasına yönelik desteğe, özellikle genç neslin girişimcilik inisiyatifi için cesaretlendirilmesi, bürokratik engelleri kaldırarak ve ekonomideki çarpan etkisiyle kaynaklara ve mali araçlara erişimi kolaylaştırarak özellikle karlı sektörlerdeki yenilikçilerin KOBİ faaliyetinin desteklenmesi olarak görülmelidir.

22. **Rusya Federasyonu'nda**, 1 Ocak 2014 tarihi itibarı ile 17,8 milyon kişiyi istihdam eden 5,59 milyon küçük ve orta ölçekli işletme (KOBİ) kayıtlıdır. Ekonomide çalışan toplam çalışan sayısının yaklaşık % 25'i küçük ve orta ölçekli iş sektöründe yer almaktadır. Sonuç olarak, KOBİ sektöründeki işletmeler - tüzel kişiler, 12,4 milyon kişiyi (% 69,8) istihdam ederken bireysel girişimciler 5,4 milyon kişiyi (%30,2) istihdam etmektedir. KOBİ'lerin 2013 yılındaki nominal cirosu % 5,3 oranında artmıştır. 2013 yılında, KOBİ'leri desteklemek üzere aşağıdaki yasal tedbirler kabul edilmiştir: 1. “Küçük ölçekli özelleştirme” prosedürü basitleştirilmiştir, satın alma prosedürlerinin şeffaflığı artırılmıştır ve KOBİ'lerin kiralanan devlet ve belediye taşınmazlarını satın alma fırsatları genişletilmiştir. 2. KOBİ'lerin nakit işlemler prosedürünü basitleştirmek üzere gerekli yasama yapılmıştır ve istisnasız her KOBİ türüne yönelik olarak basitleştirilmiş muhasebe prosedürleri ve raporlama mevcuttur. 3. Eşya, çalışma ve hizmet temin eden küçük şirketlerden devlet ihalesi kapsamında yapılan satın almalarda, yıllık satın alma hacminin

% 15'inden düşük olmayacak şekilde bir alt sınır belirlenmiştir. Aynı zamanda, KOBİ'lerden yapılan satın alımlardaki üst sınır (yıllık satın alma hacminin % 20'si) iptal edilmiştir. 4. “Yenilikçi destek” mekanizmasının (yani kamu işletmeleri ve kalkınma kurumlarına, KOBİ'lerin esas sermayelerine, bu kuruluşların küçük / orta büyüklükteki işletme statüsünü ellerinden almadan % 25'ten yüksek bir oranla girme hakkı verilmiştir) hayata geçirilmesi amacıyla gerekli yasalar çıkarılmıştır. KOBİ statüsünün korunması, bu tür işletmeler açısından mali yardım almaya ve devlet alımlarında imtiyazlı koşullar elde etmeye hakları olduğu anlamına gelmektedir. Şimdi kamu işletmelerinin ve kalkınma kurumlarının bu tür işletmelerle, yenilikçi ve belli amaca yönelik ürünlerinin üretimi için teknoloji zincirleri kurmaları daha kolay ve daha karlı olacaktır. 5. Kendi işinde çalışan bireysel girişimciler tarafından Rusya Federasyonu Emekli Sandığı'na yapılan sabit sosyal güvenlik ödemelerinin hesaplanmasında farklılaştırılmış bir yaklaşımı hayata geçiren 237-FZ sayılı Federal Kanun yasalaştırılmıştır. 6. Girişimcilerin haklarını koruma enstitüsü kurulmuştur. 7. “2014 Yılı Federal Bütçesi ve 2015 ile 2016 planlama dönemi” hakkındaki Federal Kanun'da, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler için Kredi Garanti Ajansı'nın (LGA) kurulması amacıyla 50 milyar rublenin ayrılmasını öngören değişiklikler yürürlüğe girmiş ve bu ajansın kuruluşu hakkındaki kararname, Mayıs 2014'te Rusya Federasyonu Hükümeti Başkanı Dmitry Medvedev tarafından imzalanmıştır. LGA, küçük ve orta büyüklükteki işletmelere kredi vermeye yönelik ulusal sistemin kalbi olmak mecburiyetindedir ve yatırım projelerinin uygulanmasına yönelik olarak ilave fırsatlar yaratmak ve KOBİ sektöründeki uzun vadeli kredi verme risklerini azaltmak mecburiyetindedir. KOBİ'leri yönetim seviyesinde desteklemenin temel aracı, KOBİ'lere mali destek veren federal sistemdir. 2013 yılında, 250 bin KOBİ, Rusya Ekonomik Kalkınma Bakanlığı programı kapsamında mali destek almıştır. 2013 yılında, tüm ülke genelindeki KOBİ sektöründe Rusya Ekonomik Kalkınma Bakanlığı'nın özel programının uygulanması sayesinde, 148 binden fazla istihdam yaratılmış ve 464 bin işyeri korunmuştur. Girişimcilik inisiyatifleri desteklenmektedir. 1 yıldan daha kısa bir süredir faaliyet halinde olan tüzel kişiliklere ve bireysel girişimcilere, kendi işlerini kurmaları amacıyla 300 bin ruble tutarında hibeler verilmiştir. 2013 yılında, 11 bin girişimci bu hibelerden almıştır ve hibe desteği nedeniyle 9,4 bin yeni istihdam yaratılmış ve 24,6 bin işyeri korunmuştur. 2013 yılında küçük yenilikçi şirketlerin desteğine, 1,97 milyar ruble ayrılmıştır, 2014 yılında ise bu tutar, 4,5 milyar rubleye ulaşmıştır. 2013 yılında 13,3 bin istihdam yaratılmış ve 29 bin işyeri korunmuştur. KOBİ'lerin 2010-2014 döneminde Rusya Federal bütçesinin yardımıyla, tek endüstrili 80'den fazla şehirdeki desteği sayesinde, 20 bin istihdam yaratılmıştır ve neredeyse 23 bin iş korunmuştur. Hükümetin, 2014 yılında çeşitli önemli taslak kanunları hayata geçirmesi beklenmektedir. Öncelikle, bölgesel makamlara, endüstriyel, toplumsal ve bilimsel alanlarda faaliyet gösteren, yeni kurulan küçük ve orta ölçekli işletmeleri 2 yıl boyunca vergiden muaf tutma hakkının verilmesine dair bir taslak kanun mevcuttur. Rusya Federasyonu kanunlarında, kendi işinde çalışan nüfusla ilgili ve onların tescilli vergi sistemini kullanmalarını mümkün kılma yönünde değişiklikler yapılması da beklenmektedir.

23. Küçük ve orta ölçekli firmaların ivmelenen gelişimi ve büyüyerek ekonominin önemli bir segmenti haline alması, **Sırbistan Cumhuriyeti**'ndeki geçiş ekonomisinin en kayda değer sonuçlarından birini temsil etmektedir. Bu, ayrıca KOBİ sektörünün Sırbistan'daki ekonomik teşebbüslerin toplam sayısının % 99,8'ine tekabül ettiği gerçeğinden de anlaşılmaktadır. Bazı AB ülkelerinde, küçük ve orta ölçekli firmaları düzenleyen şemsiye yasalar bulunmaktadır. Bu yasalar, KOBİ tanımını yapmakta ve daha fazla gelişme ve ilerleme adına bir tedbirler çerçevesi vermektedir. KOBİ tanımına yönelik iki türlü yaklaşım bulunmaktadır: (1) Mali raporların, Muhasebe Kanunu'nda düzenlendiği şekilde

sınıflandırılması ve (2) bütçeden mali kaynakların hibe edildiği ve devlet mali yardımının dağıtılmasına dair kurallar hakkındaki Yönetmelik'e uygun olarak devlet mali yardımının faydalanıcıları olan ekonomik teşebbüslerin sınıflandırılması amacıyla. Her iki tanım da ilgili AB tanımlarına uyarlanmıştır. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler ve Girişimcilik Politikası'nın geliştirilmesi, daha önce 2008-2013 rekabetçi ve yenilikçi KOBİ'leri geliştirme Stratejisi'nde uygulamasına yönelik Eylem planıyla birlikte tanımlanmıştır. Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti'nin üzerinde görüşmekte olduğu bu taslak, Girişimcilik ve Rekabetçilik Kalkınma Stratejisi 2014-2020'deki KOBİ Politikası'nı tanımlamaktadır. Bu doküman, Sırbistan'daki KOBİ sektörünün, Strateji uygulamasına yönelik iki yıllık Eylem planı aracılığıyla kapsamlı ve sürekli takip etme prosedürünü temsil etmektedir. Doküman, ayrıca ilgili kurumların ve Adalet Bakanlığı'nın yanı sıra uygulama sürecine katılan diğer bakanlıkların, kurumların, ajansların ve odaların koordinasyon mekanizmasını da içermektedir. Sırbistan Cumhuriyeti Parlamentosu, KOBİ politikasını güçlendirmek adına büyük önem teşkil eden yasaların kabulünde önemli bir oynamaktadır. Yakın zamanda Sırbistan Cumhuriyeti'nde başlatılan ve uygulanan, kayda değer hukuki ve idari reformlar yapılmaktadır ve girişimciliğin gelişmesi de dahil olmak üzere pazar ekonomisi faaliyetleri için daha elverişli koşullar sağlamaları gerekmektedir.

24. Küçük ve orta ölçekli işletmeler, sayıları ve büyük paya sahip işgücü dolayısıyla **Türkiye Cumhuriyeti'nin** ekonomisinde oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Hükümet yetkilileri, bu firmaları desteklemek üzere yıllardır çeşitli programlar yürütmüşlerdir. Türk hükümeti, özel bir KOBİ politikası geliştirerek 1990 yılında, bu politikaların yürütülmesindeki başlıca araç olan KOSGEB'i (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) oluşturmuştur. Küçük ve Orta Ölçekli Firmaların Türk ekonomisinde oynadıkları rol, son yıllarda azımsanamayacak ölçüde dikkat çekmiştir. İlk olarak, daha büyük firmalarla kıyaslandığında KOBİ'lerin lehine bir durum yaratan yeni teknolojilerin ortaya çıkışı ve üretim süreçlerinin yeniden yapılandırılmasıyla meydana gelmişlerdir. Bu bağlamda, KOBİ'lerin yenilikçi karakterleri, istikrarsız ve öngörülemez durumlara uyum sağlamadaki esneklikleri ve küresel üretim zincirlerine entegre olma becerileri, gittikçe daha fazla benimsenmektedir. Durum böyle olunca KOBİ'ler, ekonomide büyümenin lokomotifleri olarak algılanmaktadır. Bu dayanak noktası, Avrupa Birliği (AB)'nde Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler (KOBİ'ler)'e verilen önemle uyumludur. AB, KOBİ'leri “iş, iş dinamizmi ve yeniliğin önemli bir kaynağı” olarak değerlendirmektedir. Öte yandan, ikinci nokta, artan işsizlik ve büyüyen gelir dağılımı eşitsizliklerinin olduğu bir ortamda KOBİ'lerin istihdam üretimine ve fakirliğin giderilmesine yönelik potansiyeline vurgu yapmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye'de KOBİ'ler hakkındaki bilginin seviyesi gerçekte şaşırtıcı derecede düşüktür. Türkiye'deki KOBİ'ler, gerek istihdam gerek katma değer bakımından ulusal ekonomiye hatırı sayılır ölçüde katkıda bulunmuşlardır. Türkiye, çoğunluğunu en fazla 20 kişi istihdam eden, mikro ölçekli firmaların oluşturduğu 2,3 milyon küçük ve orta ölçekli işletmeye ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye, dünya genelinde ve önemli bir ticari ortak olan Avrupa'da son yıllarda istikrarlı ve yüksek büyüme oranları elde etmiştir. Hem KOBİ'ler hem de büyük firmalar, bu süre zarfındaki siyasi ve ekonomik istikrardan yararlanmışlardır. Bununla birlikte, KOBİ'lerin finansmana erişiminin daha fazla gelişmesi gereklidir. Her ne kadar son zamanlardaki hükümet destek programları, KOBİ'lerin lehine olsa da bankalar ve diğer mali kurumlar, KOBİ'lerin ihtiyaçlarına karşı hala daha az hassasiyet göstermektedirler. KOBİ'lerin Türkiye'deki gelişimi, Milli KOBİ Stratejisi ve eylem planı tarafından yönetilmektedir. Türkiye, işletmeye ilişkin ve endüstriyel politika ilkelerinde bir ilerleme göstermiştir. 2011 yılında bir Sanayi Stratejisi ve Eylem Planı (2011-2014) kabul edilerek bu alandaki düzenlemeye ilişkin temel gereksinim karşılanmıştır. Türkiye,

stratejide ilk yıl için planlanan eylemleri uygulamaya koymada % 85'lik başarı oranı elde ettiğini açıklamıştır. Ağustos 2012'de, Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK), 2012-2013 dönemi için bir Eylem Planı hazırlamıştır. İşletme açılışlarında kırmızı kurdeleyi kesme amacıyla Nisan 2012'de çok sayıda düzenleme kabul edilmiştir. Taslak Türk Ticaret Kanunu, revizyonların ardından 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, özellikle küçük işletmelerde ve duyarlı idare hususlarında başarılı sonuçlar alarak Küçük İşletmeler Yasası için değerlendirme sürecini, Batı Balkanlar ve AB ile birlikte tamamlamıştır. Dahası, Türkiye, toplumda girişimcilik kültürünü teşvik etmek amacıyla iş dünyasından, STK'lardan ve bakanlıklardan teşekkül eden bir Girişimcilik Kurulu oluşturmuştur. KOBİ paydaşları, karar alma süreçlerinde temsil edilmekte ve kendi ihtiyaçlarına göre ayarlanmış, hedefe odaklı çeşitli destek mekanizmalarından faydalanmaktadır. KOSGEB, paydaşlara çeşitli farklı mekanizmalar vasıtasıyla danışmaktadır. Bunlardan en önemli ikisi, Genel Kurul ve İcra Komitesi'dir. Genel Kurul, başkanlığını Başbakanın yaptığı, KOSGEB'in en yüksek yönetim kuruludur ve üyeleri arasında bakanlıkların, diğer hükümet kuruluşlarının, üniversitelerin yanı sıra odaların, federasyonların ve endüstri bölgelerinin temsilcileri bulunmaktadır. İcra Komitesi, KOSGEB faaliyetlerinin Genel Kurul tarafından belirlenmiş ilkeler doğrultusunda yürütülmesinden sorumludur. Türkiye'deki girişimcilik kültürünün oldukça iyi bir şekilde yerleşmiş olduğu ve birçok girişimcinin, karşılaşacakları çeşitli engellere ve zorluklara rağmen kendi işlerini kurma isteği taşıdıkları gerçeği genel olarak kabul görmektedir. Göstergeler, girişimcilik faaliyeti özelinde üst sıralara çıkmaktadır zira faal Türk nüfusunun % 25'i kendi işinde çalışmakta ve diğer % 15'i yakın gelecekte kendi işini kurma niyetindedir. Medyanın ilgi derecesiyle ve toplumda girişimcilere atfedilen statüyle ölçülen, toplumun girişimciliğe dair algısı AB ortalamasıyla kıyaslandığında Türkiye'deki işletme sahiplerinin lehine gözükmektedir. 2012 yılında, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından Bireysel Girişimcilik Aşamalı Destek Programı oluşturulmuştur. Program, genç bireysel girişimcileri hedeflemekte ve aşamalı bir yaklaşıma dayanmaktadır.

25. 2012 yılında **Ukrayna'da** kabul edilen “Ukrayna'daki küçük e orta ölçekli firmaların kalkınması ve devlet desteği” hakkındaki Kanunla birlikte, büyük, küçük ve orta ölçekli firmalara AB sınıflandırmasına uygun olarak getirilen tanımlara ilişkin değişiklikler Ukrayna'nın Ticari Kanunu'na girmiştir. 2012 yılında, küçük ve orta ölçekli firmaların, toplam iş teşebbüsü sayısındaki payı % 99,96 oranıyla genel olarak Avrupa standartlarına tekabül etmektedir. Ukrayna Devlet İstatistik Komitesi'ne göre Ukrayna'da, 01.01.2013 tarihi itibarıyla 1.600.127 teşebbüs bulunmakta, bunlardan 1.578.879 adeti küçük işletmeleri temsil etmektedir. 2011-2012 döneminde, küçük ve orta ölçekli işletmelerin sayısında düşüş yaşanmıştır. İşletme yapısında ise, orta ölçekli işletmelerin toplam ekonomik teşebbüs sayısındaki payı, 2011 yılında % 1,24 oranındayken 2012 yılında, küçük işletmelerin sayısının azalması dolayısıyla % 1,29 oranına yükselmiştir. 01.01.2013 tarihi itibarıyla küçük firmaların payı % 94,3'tür. Bu rakamlar, 2010 - 2012 döneminde değişmemiştir. Ukrayna'daki küçük ve orta ölçekli firmaların çok büyük çoğunluğu, önceki yıllarda olduğu gibi yine Dnepropetrovsk, Donetsk, Kiev, Lviv, Odesa, Kharkiv bölgelerinde ve Kiev şehrinde toplanmıştır. Bölgesel seviyede, Ukrayna'da 10 bin kişi başına düşen küçük firmaların sayısına dair en iyi göstergeler; Kiev, Odesa ile Kiev ve Kharkov bölgelerinde ortaya çıkmaktadır. Ukrayna'da 10 bin kişi başına düşen küçük firmaların sayısı, Ternopil, Sumi, Transkarpatya ve Çernovtsi ile Rivne bölgelerinde daha düşük seviyelerde gözükmektedir. 2012 yılında, küçük ve orta ölçekli firmaların satış hacmi (mal ve hizmet) % 11,2 oranında büyüyerek 2.698,7 milyar UAH'ye ulaşmıştır. Sermaye yatırımlarının ana fon kaynağı, önceden olduğu gibi firma ve kuruluşların kişisel

fonlarının yanı sıra banka kredileri ve diğer borçlardır. Sermaye yatırımı fonu kaynaklarının bu yapısı, özellikle şirketlerin kendi fonlarından yaptıkları katkıların hakim olması, firmaların ve yatırım faaliyetlerinin gelişimi, karlılıklarına bağımlı hale getirmektedir. Şu anda Ukrayna'da girişimcilğe devlet seviyesinde verilen mali destek, 2013 yılında Ukrayna'nın Devlet Bütçesi'nden 10,3 milyon UAH'nin ayrıldığı "Küçük işletmelere mikrokredi verilmesi" programıdır. Bu program çerçevesinde, küçük işletmeler kredi (bir kredinin ortalama maliyeti 250 bin UAH'dir) alabilmişlerdir. Ukrayna Girişimcilik Devlet Fonu; kendi işini kurabilmek amacıyla veya ürün imalatı, işlemesi veya pazarlaması; makine, ekipman, yeni teknolojiler, üretim tesislerinin inşası ve yeniden inşası için iş planı rekabetine göre mikrokrediler vermiştir. Ukrayna Girişimcilik Devlet Fonu, 2013 yılında toplamda 9,0 milyon UAH'ye varan 37 adet mikrokredi sağlamıştır; bunlardan toplamda 4,9 milyon UAH'ye varan 20 adedi bireysel girişimcilere, toplam 4,1 milyon UAH değerindeki 17 adedi kuruluşlara verilmiştir. Mikrokredi verilen ana alanlar şunlardır: Gıda üretimi, tarımsal ve endüstriyel üretim, işleme ve pazarlama, makine ve ekipman alımı, yeni teknolojilerin kullanılmaya başlanması, üretim sahalarının inşası ve yeniden inşası. Aynı zamanda, bütçe fonu çerçevesinde "Ukrayna'daki küçük işletmeyi teşvik etme amacıyla ulusal programların yürütülmesi" programı gerçekleştirilmiştir. 2013 yılında bu programın girişimciler ve kendi işini kurmak isteyen kişiler için yürütülmesi sırasında Ukrayna'nın 27 bölgesinde 4509 kişinin eğitildiği 75 adet atölye çalışması yapılmıştır. Bu programlara yönelik devlet fonu, 2014 yılında halen devam etmektedir. "Küçük işletmelere mikrokredi verilmesi" programına, 11.175.200 UAH değerinde, "Ukrayna'daki küçük işletmeyi teşvik etme amacıyla ulusal programların yürütülmesi" programına 1.336.400 UAH değerinde fon sağlanması öngörülmektedir.

26. Küçük işletmeler ayrıca daha yüksek risk ve sonucunda pazarda yüksek oranda istikrarsızlık; büyük şirketlere bağlı olma; kendi işletmelerinin yönetiminde kusurlar; ekonomik koşullardaki değişimler karşısında artan hassasiyet; ödünç fon alma ve kredi alma konusunda zorluklar gibi bazı dezavantajlarla nitelendirilmektedir. Ayrıca yasama sisteminin yetersiz gelişimi, yüksek vergi seviyesi, dahili mali kaynak eksikliği, dış finans ve yatırım kaynaklarına erişimde zorluklar; küçük işletmeleri destekleyen ilgili altyapının yetersiz gelişim seviyesi; devlet denetim usullerinde açıklar, özellikle çok sayıda düzenleyici kuruluş ve denetleyen yetkililerin iki katına çıkması; eşya ve hizmetler için sertifikasyon ve standardizasyon prosedürlerinin karmaşıklığı; gençlerin ve kırsal nüfusun, küçük ve orta ölçekli işletmelere düşük seviyedeki katılımları da sorunlar arasında yer almaktadır.
27. Bu sorunların ana nedenleri, pazar ekonomisinin toyluğu ve gelişmekte olan ülkelerdeki toplumların yetersiz gelişim seviyesidir. Nüfusun büyük bir kısmının kanuna uymadığı ve yalnızca tek taraflı avantajlar elde etmeyi tercih ettiği ülkelerde gerekli reformları gerçekleştirmek oldukça zordur. Bu durumda, vergi denetiminin gevşetilmesi, vergi kaçırmaya yol açabilirken idari engellerin azaltılması, kısa ömürlü şirketlerin ortaya çıkmasına yol açacak ve mali kaynaklara erişimin kolaylaştırılması, borçların geri ödenmemesine sebep olacaktır. Kamu kurumlarının, küçük ve orta ölçekli işletmeleri etkin bir biçimde düzenleme görevlerini gereğince yerine getirmeleri için kamuoyunu seferber etmek önemlidir. Toplumların kalitesinin iyileştirilmesi ve vatandaşların sorumluluklarının ve bilinçlerinin artırılması, küçük işletmelerin stratejik gelişimini canlandırma adına önde gelen bir unsurdur. Bu, yalnızca devlet sisteminin temeli olarak kanuna saygının teşviki yoluyla başarılabilir.

Ulusal Parlamentoların Rolü

28. Ulusal parlamentolar, halkın meşru temsilcileri olarak seçmenlerin çıkarlarını korumak adına anayasal bir sorumluluk taşımaktadırlar. Küçük işletmelerin daha fazla gelişmelerine ve ilgili düzenleyici çerçevenin iyileştirilmesine katkı sağlamak üzere kaygıları ve beklentileri dile getirmek onların görevleridir.
29. İşsiz nüfusun kayda değer bir kısmını girişimciliğe müdahil etme, küçük işletmelerin gelişmelerini canlandırmak üzere borç ve vergi politikalarını yeniden yapılandırma ve yenilikçi ekonomik kalkınmaya geçiş amacıyla karmaşık bir sosyoekonomik sorunlar dizisine eğilme konusunda hükümet müdahalesine nezaret etmek, ulusal parlamentoların can alıcı görevidir.
30. Parlamentolar, sürekli ekonomik büyümeye dayanak oluşturma, ulusal öncelikleri ve stratejik hedefleri elde etme ve ortaklıkları cesaretlendirme amacıyla küçük işletme fırsatlarını teşvik etmek üzere fon sağlama önceliklerini dikkatlice belirlemek zorundadır.
31. Parlatmenterler de toplumsal farkındalığı seferber etmek üzere küçük işletmenin faydalarının geniş kitlelerce anlaşılması ve desteklenmesi amacıyla mevcut yasal mekanizmaları azami ölçüde kullanmalıdır. Küçük işletmenin gelişimi; hızlı ekonomik büyüme için ön koşulları meydana getirmekte, yerel pazarlardaki çeşitlendirme ve doyuma ulaşmayı kolaylaştırmakta, aynı zamanda bir pazar ekonomisinin (işsizlik, dalgalanmalar, kriz) yanı sıra yeni mal ve hizmetlerle bilimsel yeniliğin getirilmesinin maliyetinin tazmin edilmesini sağlamaktadır.
32. Parlamentolar, küçük işletmelerin sürdürülebilir kalkınmalarıyla ilgili uluslararası araçların onay sürecinde ve bu araçlardaki hükümlerin ulusal mevzuata dahil edilmelerinde etkin bir rol oynamalıdır.
33. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlatmenter Asamblesi, KEİ'nin küçük işletmelerin kalkınmaları hususundaki çok taraflı işbirliğini yaymak üzere gerçekleştirdiği eylemlerine destek vermeli ve KEİ KOBİ'ler Çalışma Grubu'nun faaliyetlerini tavsiye etmelidir.

Küçük işletmeler sektörünü iyileştirmek üzere tavsiyeler

34. Elverişli bir iş ortamı yaratmak amacıyla öncelikle işletme faaliyetlerinin başlatılmasına ve bitirilmesine yönelik basit prosedürlerin uygulandığından emin olmak; adil rekabet koşullarını temin etme; devletle şeffaf ve basit etkileşim kuralları (ruhsatlama ve izin sistemi, idari hizmetler alanlarında); devlet denetim işlevlerinin uygulamaya konulması için adil kurallar; açık ve istikrarlı vergi ve borç politikaları gerekmektedir.
35. Mevcut sorunları çözmek amacıyla merkezi ve yerel seviyelerdeki küçük ve orta ölçekli firmaları desteklemek üzere devlet politikasını devreye sokmak ve uluslararası standartlara uyarlamak gerekmektedir.
36. Bu görevlerin uygulamaya konulmasında izlenecek ana yollar şunları içermelidir:
 - KOBİ'lerin daha fazla gelişmeleri, yenilikçi işletme altyapısının oluşturulması adına yenilik alanında Avrupa standartlarına geçilmesi;
 - küçük ve orta ölçekli firmaların yenilik faaliyetlerine yönelik teşvikler ile yeterli modern pazar ekonomisi zincirinin bilim, teknoloji ve üretimle arasında ilişki kurulması gibi yeniliğin ön koşullarının meydana getirilmesi ve yenilik odaklı bir işletme altyapısının oluşturulması;

- yenilikçi işletme altyapısına sahip teşebbüslerin faaliyetinin etkinliğinin ve verimliliğinin değerlendirilmesi;
- elverişli bir yatırım iklimi oluşturmayı hedefleyen tedbirlerin kabul edilmesi ve iş ortamının daha fazla geliştirilmesine yönelik cesaretlendirme;
- yeni teknolojilerin uygulanmaya başlanması, küçük ve orta büyüklükteki yenilikçi firmaların gelişimlerine yönelik cesaretlendirme, küçük işletmeler ve büyük firmalar arasında işbirliği için koşullar yaratılması adına tedbirlerin uygulamaya konması;
- ekonomik faaliyetlerin düzenlenmesi ve devlet denetiminin iyileştirilmesi alanlarında yasaların kabul edilmesi;
- kredi taahhütlerini yerine getirme mekanizmasını iyileştirmenin yanı sıra KOBİ'lere ve başarılı uluslararası tecrübelerle sahip başlangıç seviyesindeki girişimcilere finansman sağlamanın (kredi verme) yeni yöntem ve araçlarını çekmek üzere her türlü gayretin gösterilmesi;
- KOBİ temsilcilerinin, başlangıç seviyesindeki girişimcilerin ve ilgili KOBİ destek altyapılarının, tecrübe teatisini mümkün kılmak üzere çeşitli iş toplantılarına ve iş forumlarına etkin katılımlarının sağlanması;
- KOBİ'leri destekleyebilecek ve KOBİ'ler ve yurt dışında dış ekonomik faaliyetlerde bulunan başlangıç seviyesindeki girişimciler için kredi taahhütleri veren mali kurumlar arasındaki muhtemel işbirliklerinin değerlendirilmesi;
- finansmana erişimin iyileştirilmesi, yenilikçi finansman sistemlerinin geliştirilmesi, girişim sermayesi fonlarının oluşturulması, melek yatırımcıların teşvik edilmesi vs.
- Çoklu finansman programlarının oluşturulması ve geliştirilmesi;
- Okul öncesi eğitimden başlayarak girişimci bir kültürün geliştirilmesi
- Ticaret alanlarındaki KOBİ'lerin, işlevsel pazar ekonomilerinin mevcut olduğu yerlerin yakınında bulunan veya ilgili tüm etkenler göz önüne alındığında gerçekleştirilebilir bir talep olduğu düşünülen alanlarda yeniden konumlanmaya yönlendirilmesi
- İmalat endüstrisi alanlarındaki KOBİ'lerin, belli doğal kaynakların yakınında bulunan alanlara yerleşmeye/yeniden konumlanmaya yönlendirilmesi
- Yaratıcı endüstriyel alanlardaki KOBİ'lerin yanı sıra dışarıda büyüme potansiyeli olanlar (özel olarak bir faaliyet sektörüne bağlı kalmadan), aşağıda verilen şekilde yerleşmeye/yeniden konumlanmaya yönlendirilecektir: Yabancı ülke yargılama yetkisi bulunan büyük şehirlerde -grupların ve bölge kalkınma projeleriyle destek verilen alanların içerisinde- kendi çalışma noktalarını açarak veya ilgili ülkelerdeki yabancı firmalarla/kuruluşlarla ortaklık yaparak. Aynı zamanda, bu firmalar, özellikle aşağıda verilen cinsteki yabancı profile sahip pazarları hedeflemeleri için cesaretlendirilecektir: Uluslararası seviyede daha az rekabetçi olan bölgesel pazarlar; Hızlı bir uluslararası gelişimden istifade ettiği düşünülen pazarlar.

III. SONUÇLAR

37. Küçük işletmeler, işin kurulduğu topluluğa büyüme ve yeniliği getirerek yerel ekonomilere katkı sağlamaktadır. Küçük işletmeler ayrıca daha büyük ticari şirkette istihdam edilememesi muhtemel kişilere iş fırsatları sunarak ekonomik büyümeyi canlandırmaya yardımcı olmaktadır. Küçük işletmeler, yeni ürünler icat eden veya mevcut fikirler için yeni çözümler uygulayan yetenekleri çekme eğilimindedirler. Daha büyük

işletmeler, sık sık aynı yerel topluluk içerisindeki küçük işletmelerden istifade etmektedir ve birçok büyük ticari şirket, çeşitli iş fonksiyonlarının tamamlanması için küçük işletmelere bağlıdır.

38. Küçük işletmeler, daima küçük kalmazlar. Bu işletmeler, bir kişinin pazardaki bir boşluğu tespit eden fikriyle veya ticari bir fırsat şeklinde başlamakta ve daha sonra gelişmektedirler. Bu işletmeler; riskler almaya hazır, kazanmaya yönelik hareket eden, başarısızlığın alıkoymadığı, kendi kendini motive eden, rekabetin önünde yer alma azmine sahip bir profil çizmektedirler. Dünyadaki birçok küçük işletme, ulusal ve uluslararası pazarda başlıca oyunculara dönüşecek şekilde büyümektedir.
39. Bireylerden, kendi fırsatlarını araştırıp bulmaları, başkalarının koyduğu kural ve rutinelere sadık bir şekilde bağlı kalmaktansa faal olarak kendilerininkini yaratmaları giderek daha fazla beklenmektedir. Günümüz dünyasında, genç insanların; karar alma sorumluluğu alma, giderek daha fazla kendi ayakları üzerinde durma, öncü, maceracı, gözüpek, dinamik, ilerici, hırslı ve değer sahibi olmanın yanı sıra fikir sunma ve bunları eyleme dökme becerisini taşıyacak şekilde firma işletmeleri gerekmektedir.
40. Küçük ve orta ölçekli firmalar, küresel ekonomide özellikle iş yaratma hususunda giderek daha kritik bir rol oynamaktadırlar. Bunlar, gelişen dünyada, özel sektör temel olarak, milyonlarca insan için iş yaratan mikro, küçük ve orta ölçekli firmalardan meydana gelmektedir. Tarım, inşaat ve ticari hizmet sektörlerinde önemli bir rol oynamakta ve imalat ile hafif sanayi sektörlerindeki varlıklarını artırmaktadırlar.
41. İş ortamının iyileştirilmesi ve küçük işletmelerin büyümelerinin ve potansiyellerinin sürekli ekonomik gelişimin, reformların ve küçük girişimlerin geliştirilmesi vasıtasıyla desteklenmesi adına ortak sorumluluk KEİ üye devletleri için önem teşkil etmektedir.